

1. สกุลไผ่ตง (Dendrocalamus)

ไผ่ในสกุลนี้เป็นไผ่ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีน้อยที่เป็นไผ่ขนาดเล็ก ลำของไผ่ในสกุลนี้นิยมใช้ก่อสร้าง ทำตะเกียบ วัสดุดิบในอุตสาหกรรม กระดาษ โรงไฟฟ้าชีวมวล หน่อนิยมนำมาบริโภค ประเทศไทยมีประมาณ 10-15 ชนิด ไผ่ในสกุลไผ่ตงที่ปลูกในสวนรวมพันธุ์ภายในศูนย์ฯ มีอยู่ 10 ชนิด ได้แก่ ไผ่ตง ไผ่ซางหม่น ไผ่หมาจู ไผ่ซางนวล ไผ่หก ไผ่เปาะ ไผ่ยักษ์ ไผ่จีน ไผ่ซางหวาน ไผ่ฟ้าหม่น

1.1 ไผ่ตง

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ Rough Giant Bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrocalamus asper* (J.H.Schultes) Backer ex K.Heyne

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไผ่ตง

ลักษณะประจำพันธุ์/ลักษณะทางพฤกษศาสตร์(ต้น/ใบ/ดอก/ผล) เป็นไผ่ขนาดกลางถึงใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 6-20 ซม. ไม่มีหนาม ปล้องยาว 20-40 ซม. มีข้อนูนชัดเจน ลำหนา 11-36 มม. บริเวณโคนลำเกือบตัน ลำมีขนเล็กๆ ปกคลุมทั่วไป หน่อมีน้ำหนักประมาณ 1-10 กก. กาบหน่ออ่อนมีขน สีน้ำตาลดำปกคลุมหนาแน่น มีสายพันธุ์ย่อยคือ ไผ่ตงหม้อ ตงดำ ตงเขียว หรือไผ่ตงศรีปราชญ์ และตงหนู

ถิ่นกำเนิด ประเทศจีน

แหล่งพันธุ์ จังหวัดปราจีนบุรี

การปลูก/ดูแลรักษา ระยะปลูกระหว่างต้นXระหว่างแถว 5X5 – 6X6 ม. การขยายพันธุ์โดยการตอนกิ่ง การชำกิ่งแขนง
การใช้ประโยชน์ เสาบ้าน งานก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ เป็นวัสดุดิบในอุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ หน่อมีรสหวาน อร่อย รับประทานสดหรือทำหน่อไม้กระป๋อง

ภาพประกอบ ลักษณะกอและลำไผ่ตง

1.2 ไม้ซางหม่น

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ WHITE BAMBOO

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrocalamus sericeus*

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไม้ซางของ ซางหม่น

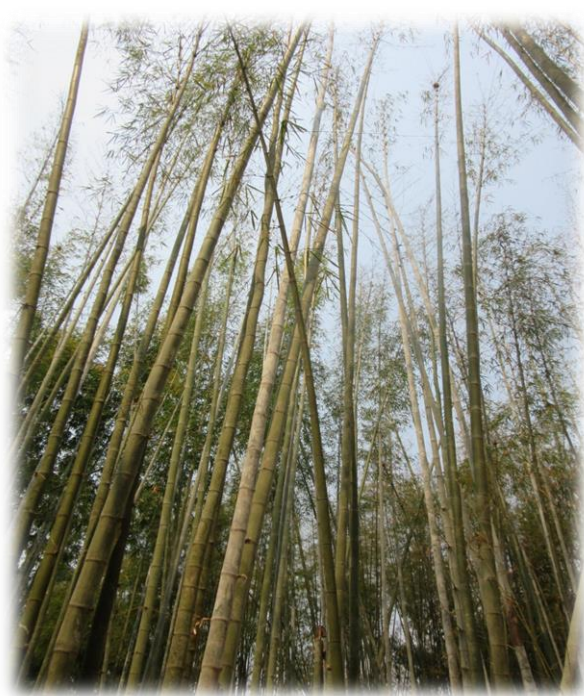
ลักษณะประจำพันธุ์/ลักษณะทางพฤกษศาสตร์(ต้น/ใบ/ดอก/ผล) เป็นไม้ประเภทเหง้ากอ ขนาดกลางถึงใหญ่ ลำต้นขนาดใกล้เคียงถึงใหญ่กว่าไม้ซางนวล ต้นตรงยาวสวยงาม แตกกิ่งบริเวณส่วนปลายของลำใบมีขนาดใหญ่กว่าไม้ซางนวล

ถิ่นกำเนิด ทางภาคเหนือของไทย

แหล่งพันธุ์ จังหวัดน่าน และทางภาคเหนือของไทย

การปลูก/ดูแลรักษา ระยะปลูกระหว่างต้นXระหว่างแถว 4X4 – 5X5 ม. ปลูกด้วยการแยกเหง้า หรือ การตอนกิ่ง แขนง

การใช้ประโยชน์ งานก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมไม้ตะเกียบไม้เสียบอาหาร หน่อรับประทานได้

ภาพประกอบ ลักษณะกอและลำไม้ซางหม่น

1.3 ไม้ขางนวล

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrocalamus Strictus*

ชื่อท้องถิ่น ไม้ขาง (ลำปาง) ไม้ขวล ไม้ตาดำ (กาญจนบุรี) แพนด (แม่ฮ่องสอน) ะมิเลอร์ ะเมปรี (กะเหรี่ยง)

ลักษณะประจำพันธุ์/ลักษณะทางพฤกษศาสตร์(ต้น/ใบ/ดอก/ผล) เป็นไม้ขนาดกลาง ลำต้นมีสีเขียวนวล ลำอ่อนมีผงสีขาว คล้ายแป้งปกคลุมลำ ไม้มีหนาม ผิวเป็นมัน มีกิ่งแขนงมาก สูงประมาณ 6-20 ซม. มีเนื้อหนาประมาณ 5-8 มม. ปล้องยาวประมาณ 15-50 ซม. เนื้อไม้หยาบ โดยทั่วไปลำต้นมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5-12.5 ซม. ถ้าพบบริเวณเนินเขาสูงลำต้นจะมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2.5-10 ซม. กาบหุ้มลำในปล้องต่ำ ๆ จะสั้นประมาณ 8-30 ซม. ข้างนอกกาบจะมีขนแข็งสีน้ำตาลเหลือง ในพื้นที่แห้งแล้งอาจจะไม่มีขนขณะที่ยังอ่อน กาบหุ้มลำมีสีเขียวอมเหลือง ครีบกาบเล็กหรือไม่มี กระจังกาบแคบ หยัก ใบยอดกาบตรงเป็นรูปสามเหลี่ยมแคบ ๆ

ถิ่นกำเนิด พบขึ้นทั่วไปทุกภาคของประเทศ

แหล่งพันธุ์ ทางภาคเหนือของไทย

การปลูก/ดูแลรักษา ระยะปลูกระหว่างต้นXระหว่างแถว 4X4 – 8X8 ม. การขยายพันธุ์โดยเมล็ด การแยกเหง้า การชำลำ วิธีการปลูกและระยะปลูกที่เหมาะสม ระยะเวลาที่เหมาะต่อการปลูกไผ่อยู่ในช่วงฤดูฝน คือ ระหว่างเดือน พฤษภาคม - กันยายน เนื่องจากช่วงระยะที่เริ่มปลูกไผ่ต้องการน้ำมาก การปลูกในช่วง ฤดูฝนจึงลดค่าใช้จ่ายในการรดน้ำลงได้มาก และเป็นระยะที่ไผ่มีการเจริญเติบโตดีที่สุดด้วย สำหรับ ระยะปลูกและจำนวนกล้าไผ่ต่อพื้นที่ ควรมีระยะปลูกประมาณ 8 x 8 เมตร หรือประมาณ 25 กอต่อไร่ หลุมที่ปลูกมีขนาดประมาณ 50 x 50 x 50 เซนติเมตร

การใช้ประโยชน์ ถ้าใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้เสียบอาหาร ตะเกียบ ไม้ก้านธูป และไม้จิ้มฟัน หน่อรับประทานได้

ภาพประกอบ ลักษณะลำไม้ขางนวล

1.4 ไม้หก

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrocalamus hamiltonii*

ชื่อพื้นเมือง ไม้หก ไม้หนวลใหญ่ หรือไฟโป

ลักษณะทั่วไป ลำต้นขึ้นเป็นกอ มีสีเขียวอมเทา เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 15-20 เซนติเมตร ปล้องยาว 40-50 เซนติเมตร สูงเต็มที่ระหว่าง 10-15 เมตร ใบลักษณะกว้างยาว ปลายเรียวแหลม กว้างประมาณ 3 เซนติเมตร ยาวประมาณ 25 เซนติเมตร หน่อใช้ประกอบอาหารได้ทั้งสดและดอง รสขมเล็กน้อย

การปลูกดูแลบำรุงรักษา การคัดเลือกพื้นที่และเตรียมพื้นที่ปลูก ควรเตรียมพื้นที่ไว้ตั้งแต่ฤดูแล้ง ซึ่งจะทำงานได้สะดวกสามารถลงมือปลูกได้ทันในต้นฤดูฝน โดยในพื้นที่ที่เป็นแอ่ง ที่ลุ่มน้ำขัง มีเนินหรือมีตออยู่ในพื้นที่ต้องไถบุกเบิกกำจัดตอออกให้หมด ปรับสภาพพื้นที่ให้เรียบ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ราบอยู่แล้ว แค่ไถพรวนกำจัดวัชพืชอย่างเดียวก็พอ ในแหล่งที่สามารถให้น้ำได้ตลอดทั้งปี ก็สามารถปลูกไม้ได้ตลอดปีเช่นกัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรปลูกตั้งแต่ฝนเริ่มตก จนถึงปลายเดือนมิถุนายน หากฝนทิ้งช่วง ควรให้น้ำช่วย หลุมที่ปลูกไม้ดังกล่าวควรมีขนาด กว้าง×ยาว×ลึก ไม่น้อยกว่า 50×50×50 เซนติเมตร ให้ใช้ปุ๋ยหินฟอสเฟต 1 กระป๋องนม (ประมาณ 300-500 กรัม) ต่อหลุม ผสมปุ๋ยคอกเก่าที่สลายตัวแล้ว 1 บุงกี (ประมาณ 1 กิโลกรัม) คลุกเคล้ากับดินบนให้ทั่วแล้วกลบกลับคืนลงไปในหลุม ให้ระดับดินสูงกว่าเดิมเล็กน้อยเพื่อสำหรับดินยุบตัวภายหลัง

วิธีการปลูกและระยะปลูกที่เหมาะสม ระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการปลูกไม้อยู่ในช่วงฤดูฝน คือ ระหว่างเดือน พฤษภาคม - กันยายน เนื่องจากช่วงระยะที่เริ่มปลูกไม้ต้องการน้ำมาก การปลูกในช่วง ฤดูฝนจึงลดค่าใช้จ่ายในการรดน้ำลงได้มาก และเป็นระยะที่ไม้มีการเจริญเติบโตดีที่สุดด้วย สำหรับ ระยะปลูกและจำนวนกล้าไม้ต่อพื้นที่ ควรมีระยะปลูกประมาณ 8 × 8 เมตร หรือประมาณ 25 กอต่อไร่ หลุมที่ปลูกมีขนาดประมาณ 50 × 50 × 50 เซนติเมตร **การใช้ประโยชน์** ทำเสาบ้าน งานก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ หน่อทำหน่อไม้ดอง

ภาพประกอบ ลักษณะกอและลำไม้หก

1.5 ไผ่หม่าจู

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ Taiwan giant Bamboo.

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrocalamus hamiltonii*

ชื่อพื้นเมือง ไผ่หม่าจู ไผ่ซางคำ หรือไผ่หวานอ่างซาง

ลักษณะทั่วไป เป็นไผ่ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงประมาณ 8-20 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำประมาณ 6 -16 ซม.

ลำมีสีเขียวอมเทา ไม่มีหนาม หน่อมีสีเหลืองส้ม ใบมีขนาดใหญ่

ถิ่นกำเนิด เป็นไผ่ต่างถิ่นนำเข้ามาจากประเทศไต้หวัน

การปลูกดูแลบำรุงรักษา ระยะปลูกระหว่างต้นXระหว่างแถว 4X4 – 8X8 เมตร การขยายพันธุ์โดยการตอน การชำกิ่งแขนง การชำลำ และแยกเหง้า

การใช้ประโยชน์ ลำใช้ทำท่อส่งน้ำหรือทำแพขนาดเล็ก และเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ หน่อเป็นอาหารรสชาติดี ไม่มีเสี้ยนรับประทานหน่อสด หน่อแห้ง และหน่อไม้กระป๋อง ใบใช้ห่อขนมบ๊ะจ่าง

ภาพที่ ๙ ลักษณะกอและหน่อไผ่หม่าจู

ภาพประกอบ ลักษณะกอและลำไผ่หม่าจู

1.6 ไม้เปาะ

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ -

ชื่อวิทยาศาสตร์: (*Dendrocalamus copelandii* 'Ponan')

ชื่อพื้นเมือง : ไม้เปาะ ไม้เปาะน่าน ไม้โปก

ลักษณะทั่วไป: เป็นไม้ประเภทเหง้ากอขนาดกลาง สูง 7-15 เมตร ลำไม้ตรงอัดกันเป็นกอแน่น ปลายลำโค้ง เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-12 เซนติเมตร ปล้องยาว 20-30 เซนติเมตร เนื้อไม้หนา 0.7-2 เซนติเมตร ลำอ่อนมีนวลแป้งสีขาว ปกคลุมหนาแน่น กาบหุ้มลำไม้ติดทนนาน ลำแก่สีเขียวอมเทา ลำไม้เปลาตรงไม่มีกิ่งช่วงด้านล่างของกอ จะมีกิ่งแขนงเริ่มตั้งแต่กลางลำไม้ขึ้นไป หน่อมีสีน้ำตาลอ่อนออกเหลืองแกมสีเขียวเขียว ขอบของกาบหุ้มหน่อมีสีน้ำตาลเข้ม

ถิ่นกำเนิด/แหล่งกระจายพันธุ์ ไม้เปาะช่อแฮ ไม้เปาะน่าน ไม้แม่ตะวอ ไม้เปาะยักษ์นั้นมาจากบรรพบุรุษเดียวกันมีชื่อพฤกษศาสตร์คือ *Dendrocalamus copelandii* มีถิ่นกำเนิดแถบชายแดนไทยพม่าพบกระจายที่ จังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ และใน ส.ป.ป.ลาว ในหลวงน้ำทา บ่อแก้ว เชียงขวาง ที่มีภูเขาแถบจังหวัดแพร่ พะเยา เชียงราย แต่มีปลูกกันหนาแน่นมากที่สุดที่จังหวัดน่าน

การปลูก/การดูแลรักษา ระยะปลูกระหว่างต้นXระหว่างแถว 3X3 – 5X5 เมตร การขยายพันธุ์โดยการตอน การชำ กิ่งแขนง และแยกเหง้า ไม้เปาะสามารถให้หน่อตลอดทั้งปีและดกมาก หน่อรสชาติดี ไม่ขมมาก กรอบอร่อยเป็นที่นิยม หน่อขนาด 3 ชิด ถึง 1 กิโลกรัม สามารถบังคับให้ออกหน่อได้ดีแม้ในฤดูหนาวโดยการตัดแต่งสากกอ และการให้น้ำให้ปุ๋ยบำรุงกออย่างสม่ำเสมอ

การใช้ประโยชน์ นิยมปลูกเพื่อการบริโภคหน่อเป็นหลัก ลำไม้ใช้ทำเล้าไก่ทำรั้วได้ดี เนื้อไม้ค่อนข้างบางแต่แข็งแรง นับเป็นไม้เศรษฐกิจที่สำคัญในแถบภาคเหนืออีกชนิดหนึ่ง

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไม้เปาะ

1.7 ไผ่ยักษ์ (น่าน)

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ Giant Bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrocalamus giganteus* Munro

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไผ่ช้าง ไผ่ยักษ์น่าน ไผ่ยักษ์

ชนิดพืช ไผ่

ลักษณะประจำพันธุ์/ลักษณะทางพฤกษศาสตร์(ต้น/ใบ/ดอก/ผล) เป็นไผ่ประเภทเหง้ากอขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 40 ม. ลำขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 20 -30 ซม. ปล้องยาว 20 – 45 ซม.เนื้อลำหนา 1-3 ซม. ลำอ่อนมีนวลสีขาวปกคลุม ลำแก่สีเขียวอ่อนจนถึงเขียวอมเทา ข้อเรียบไม่บวมพอง มีรากอากาศที่ข้อล่าง แตกกิ่งข้างตั้งแต่กลางลำขึ้นไป ใบรูปแถบหรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง 2- 5 ซม.ยาว 15 -35 ซม.

ถิ่นกำเนิด คาดว่ามีการกระจายพันธุ์ในพม่าจนถึงแถบเทือกเขาทางทิศตะวันตกของไทย

แหล่งพันธุ์ จังหวัดน่าน และทางภาคเหนือของไทย

การปลูก/ดูแลรักษา เป็นไผ่ที่ต้องการความชื้นในการเจริญเติบโตสูง ระยะปลูกระหว่างกอ ห่างประมาณ 8 เมตร สามารถปลูกโดยใช้เหง้าที่แยกจากกอขนาดใหญ่ หรือต้นพันธุ์ที่ได้จากการปักชำกิ่งแขนง

การใช้ประโยชน์ ทำรางน้ำ การก่อสร้าง ทำเฟอร์นิเจอร์ งานตกแต่งภายในและปลูกประดับตามสวนสาธารณะ หน่อรับประทานได้

ภาพประกอบ ไผ่ยักษ์/Giant Bamboo

1.8 ใผ่จีน

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ Munro

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Arundinaria suberecta* Munro

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ใผ่ปักกิ่ง ใผ่จีน

ลักษณะประจำพันธุ์ "ใผ่ปักกิ่ง" หรือใผ่จีน เป็นพันธุ์ที่นำเข้ามาจากประเทศจีน ลักษณะลำต้น ลำต้นสีเหลืองอมเขียว กาบหุ้มลำต้นถี่และหลุดง่าย ส่วนโคนจะมีรากเล็กๆออกมาเป็นระเบียบสวยงาม ไม่ค่อยแตกกิ่ง จะไม่มีหนาม ลำตรงสวยงาม ลำสูงประมาณ 6-10 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3-4 นิ้ว ปล้องห่างประมาณ 8-12 นิ้ว ภายในมีรูเล็กประมาณ เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 นิ้ว กลวงตลอดทั้งท่อน ลักษณะใบ ใบจะใหญ่มากแต่สั้นไม่ยาว โคนใบจะกว้างประมาณ 1.5-2 นิ้ว ไม่แข็งแรงเหมาะสำหรับการห่อขนมได้

การใช้ประโยชน์

1. ลำใผ่จะใช้กับงานเฟอร์นิเจอร์ ได้สวยงามมากเพราะลำใผ่ตรงสีสวย และใช้กับ การก่อสร้าง เช่น โรงเรือน ไม้ไผ่ บ้านไม้ไผ่ รั้วไม้ไผ่ และเก้าอี้ไม้ไผ่

2. ใบมีขนและใหญ่ ไม่เหมาะเป็นอาหารสัตว์ ริมใบจะคม นำมาทำความสะอาดแล้วใช้ห่อขนม เช่น บ๊ะจ่าง ขนมตาล เป็นต้น

3. ซอ หรือโคนใผ่ นำมาทำเป็นเฟอร์นิเจอร์สวย โคนใผ่จะให้รูปร่างที่แปลก สวยงาม

4. หน่อไม้ นอกจากบริโภคปกติ แล้วเมื่อมีมากจะทำหน่อไม้แห้ง เพราะมีคุณสมบัติอ่อนนิ่ม ราคาหน่อไม้สด กิโลกรัมละ 50-60 บาท 1 หน่อ น้ำหนักประมาณหน่อใหญ่ หนักถึง 5- 7 ก.ก. หน่อเล็กประมาณ 3-4 ก.ก.

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำใผ่จีน

1.9 ไม้ซางหวาน

ชื่อสามัญ Calcutta Bamboo, Male Bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrocalamus strictus* (Roxb.) Nees

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ซางดำ

ลักษณะประจำพันธุ์ พบตามป่าผสมผลัดใบในภาคตะวันตกและภาคเหนือ เป็นไม้ไผ่ตระกูลใกล้เคียงกับไม้ซางนวล แต่ให้หน่อไม้ที่มี คุณภาพดี รสออกหวาน สามารถชิมรสชาติได้จากหน่อไม้สดที่เป็นหน่อใต้ดินให้รสหวานใกล้เคียงกับมันแกว่ ลักษณะเนื้อไม้สีเขียวเข้ม หน่อไม้สีออกม่วงๆ ปลุกมากแถบ ตำบลบ่อและตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน **การใช้ประโยชน์** หน่อกินได้รสชาติดี นิยมนำลำมาทำเฟอร์นิเจอร์ เนื่องจากลำต้นและข้อข้างตรงไม่คดงอ ขนาดไม่ใหญ่มาก ยังไม่มีการส่งเสริมการปลูกเพื่อการค้า

ภาพประกอบ ลักษณะกอ ลำ และใบไม้ซางหวาน

2. สกุลไผ่ป่า (Bambusa)

ไผ่สกุลนี้พบในป่าทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทั้งในป่าธรรมชาติและในเขต ชุมชน ชนิดที่นิยมปลูกตามบ้านเรือนเพื่อใช้สอยหรือประดับ เช่น ไผ่ป่า ไผ่สีสุก ไผ่น้ำเต้า ไผ่เหลือง เป็นต้น ไผ่ในสกุลนี้พบได้ตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ ทั้งที่มีหนามและไม่มีหนาม นิยมนำมาใช้ในงานก่อสร้างต่างๆ เช่น นั่งร้าน พะอง หรือสร้างบ้านเรือน ทำแพ ส่วนหน่อมักนำไปทำหน่อไม้ดอง แต่บางชนิดก็สามารถรับประทานสดได้ ไผ่ในสกุลไผ่ดงที่ปลูกในสวนรวมพันธุ์ภายในศูนย์ฯ มีอยู่ 12 ชนิด ได้แก่ ไผ่เหลือง ไผ่งหวาน ไผ่กำยาน ไผ่บงดำ ไผ่บงบ้าน ไผ่น้ำเต้า ไผ่หลอด ไผ่เลี้ยง ไผ่สีสุก ไผ่หยก ไผ่หอบ ไผ่กิมซุง

2.1 ไผ่เหลือง

ชื่อสามัญ: Golden Bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bambusa vulgaris* Schrad

ชื่ออื่น: ไผ่ทองสีสุก ไผ่หลวง ไผ่ขางคำ จันคำ ไผ่จีน ไผ่รีไซ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ต้น เป็นไผ่กอ ไม้แน่น สูง 8-15 เมตร ลำต้นทรงกระบอกกลวง ตั้งตรง เส้นผ่าศูนย์กลาง 7-12 เซนติเมตร สีเหลือง มีแถบริ้วเขียวตามความยาวของปล้อง ผิวเรียบ ข้อปล้องยาว 20-25 เซนติเมตร **ใบ** ใบเดี่ยว เรียงสลับที่ปลายกิ่ง รูปใบหอก กว้าง 1-2 เซนติเมตร ยาว 5-15 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบขอบเรียบ แผ่นใบสีเขียว เส้นกลางใบสีเหลือง ก้านใบสีเขียว มีกาบสีเหลืองหุ้มบริเวณข้อก้านใบ **ดอก** ออกดอกเป็นช่อ ที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาวขนาดเล็ก

ข้อมูลทั่วไป มีถิ่นกำเนิดในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไผ่เหลืองหรือไผ่จีนไม่ใช่ไม้พื้นเมืองของไทย มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีน

การปลูกเลี้ยงและการใช้ประโยชน์ สามารถปลูกได้ในดินทุกชนิด ต้องการน้ำปานกลาง ชอบแดดปานกลางถึงแดดจัด ทนแล้งได้ดี

การขยายพันธุ์ แยกเหง้า ขำลำ

การใช้ประโยชน์ ปลูกประดับสวน ปลูกประดับตามแนวรั้ว หน่อรับประทานได้ เนื้อไม้ใช้ทำอุปกรณ์เครื่องใช้ หรือที่อยู่อาศัยภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไผ่เหลือง

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไผ่เหลือง

2.2 ไม้บงหวาน

ชื่อสามัญ: -

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bambusa burmanica*

ชื่ออื่น: ไม้บงหวานเมืองเลย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง กอเป็นพุ่มแน่น สูง 5-8 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำ 3-5 ซม. ลำอ่อนมีสีเขียวไปม่วง ลำแก่จะมีสีเขียวเข้ม ลำมักคดงอ มีการแตกกิ่งจำนวน 2-5 กิ่งตลอดลำ บริเวณเหนือข้อเล็กน้อย จะเห็นเป็น แถบวงแหวนสีขาวรอบลำชัดเจน และมักพบรากอากาศอยู่รอบๆ ข้อ ลักษณะที่ สังเกตได้ง่ายที่สุดคือ ครีบกาบหุ้มลำจะมีขนาดและรูปร่างไม่เท่ากันทั้งสองข้าง หน่อมีสีเขียวบางครั้งพบสีขาวสลับเขียวเป็นลายสวยงาม หน่อ หนักประมาณ 200-300 กรัม

แหล่งพันธุ์ พบขึ้นในป่าผสมผลัดใบ (เบญจพรรณ) ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบมากที่จังหวัดเลย

การขยายพันธุ์ โดยการเพาะเมล็ด การแยกเหง้า

การใช้ประโยชน์ หน่อเป็นอาหาร รสไม่ขึ้นรับประทานสดได้ ลำมีขนาดเล็ก ใช้เป็นเชื้อเพลิงและไม้ค้ำผัก

ภาพประกอบ ลักษณะกอ ลำและหน่อไม้บงหวาน

2.3 ไม้กำยาน

ชื่อสามัญ: Common Bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bambusa vulgaris*

ชื่ออื่น: ไม้เขี้ยว

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : ไม้กำยานหรือไม้เขี้ยว ในธรรมชาติพบทางใต้ของไทย เป็นไม้กอไม้แน่นมากนัก สูง 10-20 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 5-10 ซม. ปล้องยาว 20-45 ซม. เนื้อลำหนา 1-2 ซม. ลำมีสีเขี้ยวเข้มเป็นมัน แตกกิ่งหลายกิ่งแต่มีกิ่งกลางใหญ่ ๑ กิ่ง ใบรูปขอบขนานหรือรูปหอกกว้าง 1-3.5 ซม. ยาว 5-25 ซม. กาบหุ้มลำ สีเขี้ยว มีขนสีน้ำตาลเข้มถึงดำปกคลุมกาบหนาแน่น ลักษณะเช่นเดียวกับ ไม้เหลือง

การขยายพันธุ์ โดยการแยกเหง้า การชำลำ

การใช้ประโยชน์ ลำใช้ในการก่อสร้าง ไม้ค้ำยัน ปลูกประดับ หน่อมีรสขม ไม่นิยมรับประทาน

2.4 ไม้บงดำ/บงป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bambusa tulda* Roxb.

ชื่ออื่น บงดำ บอง ไม้หางช้าง ว่าซี ว่าสี ว่าสี แวโซะ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ขึ้นอยู่กับแหล่งที่พบ มีเนื้อหนาบบริเวณโคนต้นมีเนื้อไม้เกือบตัน (ถ้าพบบริเวณริมแม่น้ำหรือป่าดงดิบจะมีลำต้นขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6-18 ซม.) ถ้าพบบริเวณชายเขาหรือบนภูเขาจะมีขนาดของลำต้น เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3-10 ซม. มีความยาวของปล้องประมาณ 20-60 ซม. สูงประมาณ 7-15 เมตร

เนื้อลำหนาถึงตัน ลำอ่อนมีนวลสีขาวปกคลุมค่อนข้างแน่น ลำแก่สีเขียวหรือเขียวอมเทา ข้อบวมเล็กน้อย พบแถบสีขาวเป็นวงเหนือและใต้ข้อลำ แตกกิ่งค่อนข้างต่ำ แต่ละข้อมีหลายกิ่ง มีกิ่งกลางเด่น ๑ กิ่ง และกิ่งรองเด่น ๒ กิ่ง ใบรูปขอบขนานถึงรูปหอก กว้าง 1.5-๓.๕ ซม. ยาว 10-25 ซม.

กาบหุ้มลำสีเขียว และพบแถบสีขาวหรือเหลืองขีดตามความยาวกาบ ใบยอดกาบรูปโดม ตั้งตรง หูกาบเป็นแถบคลื่นและยับย่น มีขนาดชายและขวาไม่เท่ากัน มีขนที่ข้อ

แหล่งที่พบ : ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทั่วไปพบในบริเวณป่าผสมผลัดใบ ป่าดิบแล้งและบริเวณชายเขา

การใช้ประโยชน์ : ลำใช้ในการก่อสร้าง งานจักสาน หน่อรับประทานได้

2.5 ไม้หลอด

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bambusa multiplex* , *Neohouzeaua mekongensis*

ชื่ออื่น: ไม้ก้องเหล้า

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : เป็นไม้ขนาดเล็ก ขึ้นเป็นกอแน่น ลำสูงประมาณ 5 เมตร เส้นผ่าน ศูนย์กลางลำ ประมาณ 2 ซม. ปล้องยาว 10-20 ซม. ลำสีเขียวหรือ เขียวอมเทา ข้อบวมเล็กน้อย แตกกิ่งกลางลำขึ้นไป แต่ละข้อมี กิ่งขนาดเล็ก หลายกิ่ง ใบรูปขอบขนานถึงรูปหอก กาบหุ้มลำขนาดเล็กไม่เด่นชัด

แหล่งพันธุ์ พบในป่าดิบชื้นทางภาคตะวันออกและภาคเหนือ

การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกประดับตกแต่งสวน ทำม่าน มวลี และทำหลอดดูด

ภาพประกอบ ลักษณะกอ ลำและหน่อไม้หลอด

2.6 ใผ่น้ำเต้า

ชื่อสามัญ: Buddha's belly bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bambusa vulgaris cv. Wamin*

ชื่ออื่น: -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : ใผ่น้ำเต้าไม่ใช่ไผ่พื้นเมืองของไทย มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีน เป็นไผ่กอขนาดเล็ก สูง 5-8 เมตร ปล้องสั้น ยาว 5-20 ซม. ปล้องด้านล่างจะป่อง หรือพองออกเป็นรูปคล้ายน้ำเต้า สีเขียวเข้มหรือเขียวอมเหลือง กอใหญ่ ลำใหม่ที่ขึ้นมาบางครั้งพบว่าช่วงปล้องของลำจะห่างมากขึ้น จนมีลักษณะ เช่นเดียวกับไผ่กำยาน กาบลำมีลักษณะเช่นเดียวกับไผ่เหลือง และไผ่กำยาน มีขนสีดำปกคลุมกาบหนาแน่น

การขยายพันธุ์ โดยการแยกเหง้า

การใช้ประโยชน์ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ หน่อมีรสขม ไม่นิยมนำมารับประทาน

2.7 ไม้เลื้อย

ชื่อสามัญ: Hedge bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bambusa multiplex* (Lour.) Raeusch.

ชื่ออื่น: ไม้สร้างไพร ไม้หน้อย (อีสาน) ไม้ซางไฟ, ไม้ซางดำ(เหนือ)

ไม้เลื้อย เป็นไม้ที่มีชื่อเรียกหลายชื่อตามภาษาถิ่น เช่น อีสานใต้ เรียกไม้หน้อย อีสานเหนือ เรียกไม้สร้างไพร น่าจะเป็นไม้ตระกูลเดียวกับไผ่ตง, ไม้หน่าจู้ (*Dendrocalamus*) เป็นไม้ที่นำมาจากประเทศจีนและญี่ปุ่น ไม่พบในป่าธรรมชาติของประเทศไทยนิยมปลูกตามแนวรั้วบ้าน แนวเขตที่ดินหรือตามหัวไร่ปลายนา ปัจจุบันเกษตรกรเริ่มปลูกเป็นแปลงใหญ่เพื่อผลิตหน่อ โดยเฉพาะเป็นไม้ที่เจริญได้ดีในดินที่มีความร่วนซุย ระบายน้ำได้ดี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 1,200 มม. ต่อปี

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้เลื้อย

เป็นไม้ซึ่งมีลำต้นขนาดกลาง ลำต้นตรง เปล่าสีเขียว โดยเฉพาะบริเวณข้อจะปรากฏสีเขียวเด่นชัด ไม่มีหนาม จะแตกกิ่งบริเวณยอดของลำ ลำมีความยาวประมาณ 8-10 เมตร ความโตของลำ 3-8 ซม. เป็นไม้ที่มีลักษณะเป็นกอ (Sympodial) ลำมีความสวยงามและแข็งแรง ใช้เป็นแนวป้องกันลมได้ดี ส่วนหน่ออ่อนจะมีเปลือกหุ้มเป็นสีเหลืองหรือเขียวอมเหลืองห่อหุ้ม เป็นไม้ที่มีเนื้อหนาเกือบตลอดทั่วลำ จึงมีความแข็งแรงสามารถรองรับน้ำหนักได้มาก

การใช้ประโยชน์

ไม้เลื้อยใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางทั้งการบริโภคและอุปโภค เนื่องจากหน่อใช้บริโภคทั้งในรูปหน่อสด การต้มและการดองอัดเป็นกระป๋องส่งขายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนลำไม้เลื้อยใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางทั้งงานที่ใช้ตกแต่งและการรองรับน้ำหนัก เช่น การใช้ตกแต่งทำฟ้านเรือน ประดับอาคาร ทำเฟอร์นิเจอร์ แก้วไฉ่เตียนนอน บันได และงานก่อสร้างต่างๆ โป๊ะเลื้อยหอยแมลงภู่ ทำเครื่องจักสานต่างๆ และส่งขายเป็นวัตถุดิบให้แก่โรงงานเยื่อกระดาษ

การขยายพันธุ์

วิธีการขยายพันธุ์ไม้เลื้อยที่นิยมปฏิบัติมีวิธีเดียว คือ การแยกลำต้นพร้อมเหง้า ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ

แบบที่ 1 การขยายพันธุ์โดยการแยกลำพร้อมเหง้า เป็นวิธีที่ได้ผลในการที่จะขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในเวลาสั้น เนื่องจากไม้เลื้อยมีการเจริญเติบโตและสร้างกอรวดเร็ว มีจำนวนลำต่อกอมากจึงทำได้รวดเร็ว แต่วิธีนี้มีข้อจำกัดในการขยายพันธุ์ที่ต้องการปริมาณมากๆ ในเวลารวดเร็วเพื่อปลูกบนพื้นที่ผืนใหญ่ อายุของลำที่จะใช้แยกลำพร้อมเหง้า คือ ช่วงอายุระหว่าง 8 เดือนถึง 20 เดือนเท่านั้นเช่นเดียวกับไม้ซางและไม้สีสุก โดยแยกลำเฉพาะส่วนโคนที่มีเหง้าของลำต้นติดมาอย่างสมบูรณ์

ข้อสังเกต ต้นที่มีอายุเกิน 2 ปีจะได้ผลไม่ดีเท่าต้นที่มีอายุ 1-2 ปี ซึ่งจะแตกหน่อต่ำหรืออาจไม่แตกเลย ดังนั้นการขยายพันธุ์จากกอที่เริ่มปลูก 2-3 ปี จึงจะได้ผลดี

แบบที่ 2 การแยกกอขนาดเล็ก จากการพันธุ์ในแบบที่ 1 ต้องใช้ถุงขนาดใหญ่เพาะชำแล้วนำไปเลี้ยงดูในโรงเรือน ระยะหนึ่งจะได้กอขนาดเล็กจำนวน 2-3 ลำขึ้นไป จากนั้นจึงทำการแยกกอขนาดเล็กที่สมบูรณ์แล้วออก 1 ใน 4 เพื่อกระตุ้นให้สร้างหน่อจำนวนมากในถุงเพาะชำก็จะได้หน่อขนาดเล็กจำนวนมากขึ้น สามารถแยกเป็นปริมาณกล้าได้มากขึ้น

การใช้ประโยชน์เป็นไม้ประดับแนวรั้ว ลำที่ต้นให้ความแข็งแรงใช้ทำ คันเบ็ด บันได โป๊ะ ไม้หลักเลี้ยงหอยแมลงภู่ ทาขึ้นส่วนของเฟอร์นิเจอร์ หน่อเป็นอาหารแต่ไม่นิยม มีการพบบางสายพันธุ์ให้หน่อที่มีรสชาติไม่ขื่น มากนัก เรียกว่า ไม้เลื้อยหวาน

ภาพประกอบ ลักษณะกอ ลำและหน่อไผ่เลี้ยง

2.8 ไม้สีสุก

ชื่อสามัญ Spiny Bamboo, Thorny Bamboo, Thorny Branch Bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bambusa blumeana* J.H.Schultes

ชื่อท้องถิ่น จ.น่าน ไม้สีสุก

การใช้ประโยชน์ หน่อกินได้ทั้งสดและดอง ลำไใช้ก่อสร้าง ทำไม้คานหาบ คุณภาพดี เครื่องจักสาน ในอดีตนิยมปลูกเป็นแนวรั้วบ้านทางทิศตะวันออก(บูรพา) เพราะเชื่อว่าเป็นไม้มงคลจากชื่อ “สีสุก” อันเป็นมงคลนาม เพื่อให้เกิดความสุข ความเจริญ มีความสุขกายสบายใจแก่ผู้เป็นเจ้าของและครอบครัว

แหล่งที่พบ อ.เมืองน่าน อ.ท่าวังผา อ.ปัว อ.เชียงกลาง อ.สันติสุข จ.น่าน

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไม้สีสุก

2.9 ไผ่บงบ้าน

ชื่อสามัญ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bambusa nutans* Wall. Ex Munro

ชื่ออื่น ไผ่บงคาย ไผ่บงบ้าน

ลักษณะทั่วไป เป็นไผ่ขนาดกลาง พบในป่าธรรมชาติทั่วไป กอแน่น ลำต้นอ่อนมีขนสีน้ำตาลดำขึ้นปกคลุม บริเวณข้อจะมีกิ่งแขนงจำนวนมาก ปล้องสั้น

การใช้ประโยชน์ ลำไผ่ใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้ค้ำยัน อุสาหกรรมจักสาน หน่อรับประทานได้

แหล่งที่พบ อ.เมืองน่าน อ.ท่าวังผา อ.สันติสุข จ.น่าน

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไผ่บงบ้าน

2.10 ไม้หอบ

ชื่อพฤกษศาสตร์ *Bambusa oliveriana* Gamble

ชื่อสามัญ -

ชื่ออื่น ไม้หอบ ไม้หางช้าง

ชื่อท้องถิ่น จ.น่าน ไม้รวกคด

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ขนาดกลาง กอแน่น ลำไม้คดงอ ทำให้การตัดแต่งกอยาก

การใช้ประโยชน์ ลำใช้ในการก่อสร้าง ทำไม้ค้ำยัน เครื่องจักสาน

แหล่งที่พบ อ.เมืองน่าน จ.น่าน

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไม้หอบ

2.11 ไม้หยก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bambusa oldhamii* Munro

ชื่อสามัญ Giant Timber Bamboo, Oldham Bamboo

ชื่ออื่น ไม้ลี้जू ไม้ลิวजू

ลักษณะทั่วไป

ถิ่นกำเนิด เป็นไม้พื้นเมืองของประเทศจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นำเข้ามาทดลองปลูกเพื่อผลิตหน่อ

แหล่งที่พบ อ.เมืองน่าน อ.สองแคว จ.น่าน

การใช้ประโยชน์ หน่อกินได้

2.12 ไม้กิมซุง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bambusa beecheyana* Munro

ชื่อสามัญ Beechey Bamboo, Silk-ball Bamboo

ชื่ออื่น ไม้กิมซุง ไม้ตงลิมแล้ง

ถิ่นกำเนิด เป็นไม้พื้นเมืองของประเทศจีน นำเข้ามาปลูกเพื่อการผลิตหน่อ

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ขนาดกลาง ขนาดลำ 3- 5.5 เซนติเมตร ผิวเกลี้ยง ต้นอ่อนสีเขียวอ่อน ต้นแก่สีเขียวอมเหลืองไม่มีหนาม เนื้อแข็ง มีข้อปล้อง ชัดเจน และค่อนข้างถี่ มีเหง้าใต้ดินสั้นลำต้นสีเขียวอ่อนหรือเขียวอมเหลือง หน่อ

รับประทานได้ รสชาติดี ไม่ขม สามารถผลิตหน่อไม้นอกฤดูได้เนื่องตอบสนองต่อการให้น้ำและปุ๋ย

การใช้ประโยชน์ หน่อกินได้ นิยมปลูกเพื่อตัดหน่อส่งโรงงานหน่อไม้แปรรูป

3. สกุลไผ่ไร่ (Gigantochloa)

ไผ่ในสกุลนี้เป็นไผ่ประเภทเหง้า กอขนาดเล็กถึงกลาง สูง 3-20 เมตร แตกกอหลวมๆ ปลายลำโค้งและห้อยลง แตกกิ่งค่อนข้างต่ำหรือประมาณ กลางลำขึ้นไป มีกิ่งที่ข้อหลายกิ่ง โดยมีกิ่งกลางเด่น 1 กิ่ง กาบหุ้มลำพบทั้งที่ร่วงหล่นง่ายถึงติดอยู่นาน ใบยอดกาบขนาดใหญ่กางออกหรือพับลง หูกาบไม่ เด่นชัด ลิ่นกาบหรือกระจังค่อนข้างเด่นชัด ส่วนมากเป็นแถบหรือสันเดี่ยว ข้อดอกย่อยมักโค้งลงเล็กน้อยและเรียงอัดแน่นเป็นกระจุกกลม ดอกย่อย 1-5 ดอก ลักษณะของหน่อและลำไผ่ในสกุลนี้ดูผิวเผินคล้ายกับไผ่ในสกุลไผ่ตง ต่างกันที่ใบยอดกาบของไผ่ ไผ่ในสกุลไผ่ไร่ที่ปลูกในสวนรวมพันธุ์ภายในศูนย์ฯ มีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่ ไผ่ไร่ ไผ่ไร่ล่อ และไผ่ดำ

3.1 ไร่ไร่

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Gigantochloa albociliata* (Munro) Kurz

ชื่อสามัญ: Beechey Bamboo, Silk-ball Bamboo

ชื่ออื่น/ชื่อท้องถิ่น : ไร่ไร่ ไร่คาย ฝัก ขาม ไม้คาย ไม้ฝัก ไม้ไร่ ไม้ไผ่ ไร่ชอด ไร่ตากวาง ไห่

ถิ่นกำเนิด อินเดียถึงภูมิภาคอินโดจีน

ลักษณะทั่วไป เป็นไผ่ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 3-10 เมตร กออัดแน่นด้วยลำไผ่ ปลายลำโค้งลู่ลง เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 2-5 ซม. ปล้องยาว 20-50 ซม. เนื้อลำหนาประมาณ 1 ซม. จนถึงลำต้น ลำอ่อนมีขนสาวกปกคลุม ลำแก่สีเขียวอมเทา ข้อบวมเด่น ใบยอดกาบหน่อสีเขียวรูปหอก กางออกถึงพับลง หูกาบไม่เด่นชัด แต่ลั่นกาบหรือกระจังเด่นชัด สูง 1-2 ซม. ขอบเป็นจักฟันซี่ ข้อดอกย่อยเป็นกลุ่มยาว 1-2 ซม. โค้งเล็กน้อย

แหล่งที่พบ พบได้ตามป่าทั่วไปในพื้นที่ จังหวัดน่าน

การใช้ประโยชน์ ใช้ทำไม้ค้ำสำหรับพืชเกษตร ด้ามเครื่องมือ ด้ามไม้กวาดเยื่อกระดาษ หน่อกินได้ รสชาติดีเป็นที่นิยม ด้วยลักษณะกอที่แน่นเป็นพุ่มช่วยป้องกันการพังทลายของดินได้ดี

3.2 ไม้ไผ่ล่อ

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Gigantochloa nigrociliata* Kurz.

ชื่อสามัญ -

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไม้ไผ่ล่อ(ภาคกลาง), ไผ่ล่อ(ภาคเหนือ)

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 3-10 เมตร กอคล้ายไผ่ไร่ กอใหญ่กว่าลำโตกว่าและสูงกว่าไผ่ไร่ ปลายลำโค้งงูลู่ลง เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 2-10 ซม. ปล้องยาว 20-50 ซม. เนื้อลำหนาประมาณ 2 ซม. จนถึงลำต้น ลำอ่อนมีขนสากปกคลุม ลำแก่ สีเขียวอมเทา ข้อบวมเด่น ใบยอดกาบหน่อสีเขียวรูปหอก

การปลูก ขยายพันธุ์ด้วยการแยกเหง้า

การใช้ประโยชน์ ใช้ทำไม้ค้ำสำหรับพืชเกษตร ต่ามเครื่องมือ หน่อกินได้รสชาติดี

3.3 ไผ่ดำ

ชื่อสามัญ Fernledt bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bambusa Vulgaris* Schrad.ex H. Wendl

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้แคะเหมือนไผ่ย้อยส่วน ทรงต้นและใบมีขนาดเล็กรับกันได้สัดส่วน จัดเป็นไม้ประดับขนาดเล็ก แตกกอเป็นพุ่มแน่นสูง 1-2 เมตร ลำพอมเล็กขนาดประมาณ 2 เซนติเมตร ปล้องยาว 20 - 30 เซนติเมตร ผิวเกลี้ยงสีเขียวอมม่วง ใบเรียบสีเขียว ใบเล็กออกสองข้าง ก้านรูปคล้ายใบเฟิน กว้างราว 1 เซนติเมตร ยาว 5 เซนติเมตร เป็นคลื่นเล็กน้อย แต่บางยอดหรือบางหน่อออกเป็นใบปกติและมีขนาดโตกว่าหนึ่งเท่าตัว เป็นไผ่ที่มีระบบเหง้าลำเดียว ลำไผ่ในขณะที่ยังอ่อนมีสีเขียว เมื่อแก่จะเปลี่ยนเป็นสีดำ

ถิ่นกำเนิด อยู่ในแผ่นดินใหญ่ประเทศจีน สำหรับชื่อที่เมืองไทย นอกจากไผ่ดำ ยังมีเรียก ไผ่เสฉวน ไผ่หลอด

ขยายพันธุ์ โดยการเพาะเมล็ด แยกเหง้า ขำกิ่งแขนง

การใช้ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ จัดสวน

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไผ่ดำ

4. สกุลไผ่รวก (Gigantochloa)

ไผ่ในสกุลนี้เป็นไผ่ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง พบได้ในป่าทั่วทุกภาคของ ประเทศไทย ยกเว้นทางภาคใต้ สามารถขึ้นได้ดีในพื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง และหน้าดินตื้น ลำตรงขึ้นเป็นกอแน่น ปลายลำโค้งเล็กน้อย ลักษณะเด่น คือ กาบลำบางแนบติดกับลำไม่ค่อยหลุดร่วงเมื่อแก่ ยอดกาบบางเรียบ สออบไปหาปลาย ไม่มีหูกาบ นิยมปลูกเป็นแนวรั้ว และงานจักสานต่างๆ

4.1 ไผ่รวกดำ (น่าน)

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ ไผ่รวกน่าน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Thyrsostachys oliveri* Gamble

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไผ่ฮวก, ไผ่รวก , ไผ่รวกใหญ่

ลักษณะประจำพันธุ์/ลักษณะทางพฤกษศาสตร์(ต้น/ใบ/ดอก/ผล) ลำต้นมีสีเขียว ผิวเป็นมันเรียบ ปล้องมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-8 ซม. ยาว 23 – 30 ซม. ลำสูง 10 -15 ม. ลักษณะคล้ายไผ่รวกมากต่างกันที่ขนาดลำและความยาวปล้อง ซึ่งโตและยาวกว่า กาบหุ้มติดอยู่ที่ต้นตั้งแต่โคนถึงปลาย การแตกกิ่งมักจะแตกบริเวณส่วนปลายของลำ ลำขึ้นตรงเป็นกอแน่นทำให้ดูสวยงาม

ถิ่นกำเนิด พบทางภาคเหนือของไทย

แหล่งพันธุ์ จังหวัดน่าน

การปลูก/ดูแลรักษา เป็นไผ่ชนิดใช้ลำไม้ที่ปลูกเป็นการค้ามากในพื้นที่จังหวัดน่าน ระยะปลูกที่เหมาะสม ประมาณ 3.5 X 3.5 ม. การปลูกโดยใช้เหง้าที่แยกจากกอไผ่ หรือต้นพันธุ์จากเหง้าขนาดเล็กชำถุง

การใช้ประโยชน์ เป็นไม้ค้ำยัน งานก่อสร้าง เป็นหลักเลี้ยมหอยแมลงภูในทะเล เครื่องจักสาน บันได หน่อรับประทานได้

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไผ่รวกดำ(น่าน)

4.2 ไผ่รวก

ชื่อพืช/ชื่อสามัญ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Thyrsostachys siamensis* Gamble

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไผ่ฮวก, ไผ่รวก, ไผ่รวกใหญ่

ลักษณะประจำพันธุ์/ลักษณะทางพฤกษศาสตร์(ต้น/ใบ/ดอก/ผล) เป็นไผ่ขนาดเล็กถึงกลาง เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 2-4 ซม. ใบที่แก่ และ 4-7 ซม. ใบที่ขึ้น ความสูง 7-15 เมตร ส่วนโคนมีเนื้อหนาเกือบตัน ที่ปลายลำมีเนื้อบางกว่า ลักษณะกอปลายลำมักโค้งลง กอค่อนข้างแน่น กาบหุ้มลำคล้ายกระดาษติดอยู่กับลำนาน

ถิ่นกำเนิด มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย และมีหลายสายพันธุ์ขึ้นอยู่กับแหล่งที่พบ

แหล่งพันธุ์ ภาคเหนือ

การปลูก/ดูแลรักษา ระยะปลูกที่เหมาะสม ประมาณ 3.5 X 3.5 ม. การปลูกโดยใช้เหง้าที่แยกจากกอไผ่ หรือต้นพันธุ์จากเหง้าขนาดเล็กชำลง

การขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด การแยกเหง้า การใช้ประโยชน์ ปลูกเป็นแนวรั้วบ้าน ลำใช้ก่อสร้าง ทำไม้ค้ำยัน ไม้ค้ำผักผลไม้ ไม้ใช้สอย ไม้ปักหลักเลี้ยงหอย

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไผ่รวก

5. สกุลไผ่ทอง/ไผ่โป (Schizostachyum)

ไผ่สกุลนี้พบกระจายพันธุ์ ทางตอนใต้ของจีน พม่า ไทย จนถึงหมู่เกาะใน มหาสมุทรแปซิฟิก มีประมาณ 40-50 ชนิดทั่วโลก ลักษณะทั่วไปเป็นไผ่ ประเภทเหง้า กอมีขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-20 เมตร ลำตรง ปลายลำโค้ง เนื้อลำบาง แตกกิ่งค่อนข้างต่ำ กิ่งมีขนาดเล็กไล่เลี่ยกัน แตกกออจำนวนมาก กาบหุ้มลำร่วงตามเวลาจนถึงร่วงค่อนข้างช้า ใบยอดกาบรูปไข่หรือรูปหัวใจ โคนใบยอดกาบมักโป่งพองออกด้านนอก ปลายเป็นติ่งแหลม หูกาบส่วนมากเป็นพู่เด่นชัด ไผ่ในสกุลไผ่ทองที่ปลูกในสวนรวมพันธุ์ภายในศูนย์ฯ มีอยู่ 5 ชนิด ได้แก่ ไผ่ไผ่สีทอง ไผ่ข้าวหลาม ไผ่เอี้ยะ ไผ่ปล้องยาว และไผ่ด้ามไม้กวาด

5.1 ไผ่สีทอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Schizostachyum brachycladum* Kurz

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไผ่ทอง ไผ่เหลือง

ถิ่นกำเนิด -

ลักษณะทั่วไป ลำมีสีเหลืองตลอดต้น ตั้งแต่โคนจรดปลาย เนื้อลำบาง ลำอ่อนมีนวลสีขาวปกคลุมหรือ เกลี้ยง ลำแก่สีเหลืองทองทั้งลำ บางครั้งพบมีแถบสีเขียว บริเวณกลางลำเส้นผ่าศูนย์กลาง 2- 6 เซนติเมตร สูง 10 -15 เมตร ใบขนาดใหญ่ 2- 4 เซนติเมตร เป็นไผ่อีกชนิดหนึ่งที่ออกดอกแล้วไม่ตาย

แหล่งพันธุ์ ไผ่สีทองไม่พบขึ้นตามธรรมชาติของไทย พบแต่ที่ปลูกเป็นไม้ประดับ เท่านั้น และเป็นชนิดเดียวกับไผ่ที่ขึ้นในพื้นที่ทางภาคใต้ แต่ลำมีสีเขียว ซึ่งเรียกว่า ไผ่โป มักพบในป่าดิบชื้น

การปลูก ขยายพันธุ์โดยการแยกเหง้า

การใช้ประโยชน์ เป็นไม้ประดับนิยมใช้ในการจัดสวน หรือนำมาทอเป็นพัดานบ้าน

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไผ่สีทอง

5.2 ไม้ข้าวหลาม

ชื่อสามัญ Tinwa Bamboo

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Schizostachyum pergracile*.

ชื่อท้องถิ่น ไม้ข้าวหลาม (ทั่วไป) ไม้ป้าง (ภาคเหนือ) ขุยป้าง (เชียงใหม่) ว่าบลอ (กะเหรี่ยง) แม่พล้อง (กาญจนบุรี)

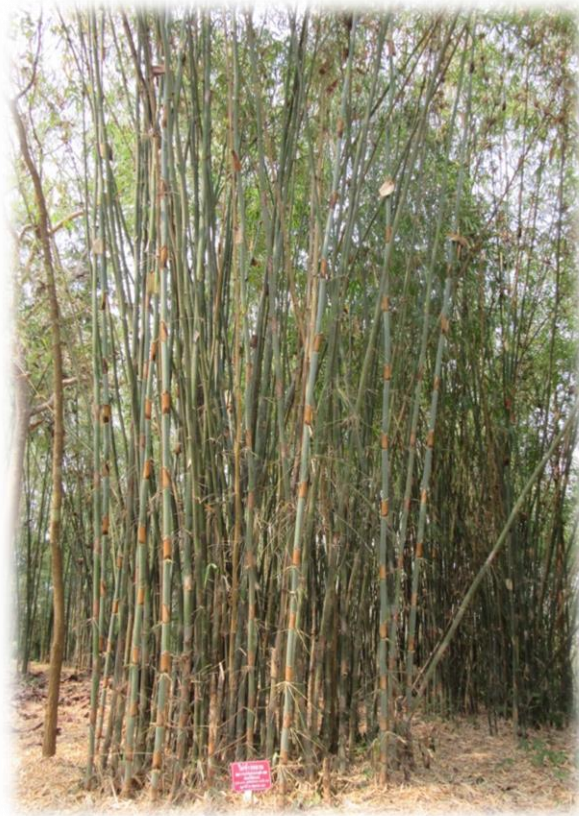
ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ขนาดกลาง ลำต้นลักษณะตรง มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-8 ซม. เนื้อลำบางหนาไม่ถึง 5 มม. ปล้องยาวประมาณ 20-45 ซม. สูงประมาณ 7-30 ซม. มีสีเขียวปนเทา กาบมีสีหมากสุก กาบหุ้มลำหลุดร่วงง่าย มีการแตกกิ่งขนาดเท่า ๆ กันรอบข้อ

แหล่งพันธุ์ พบได้ทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ พบมากในภาคเหนือ

การปลูก/ดูแลรักษา

ระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการปลูกไม้ อยู่ในช่วงฤดูฝน คือ ระหว่างเดือนพฤษภาคม - กันยายน เนื่องจาก ช่วง ระยะเวลาที่เริ่มปลูกไม้ต้องการน้ำมาก การปลูกในช่วง ฤดูฝน จึงลด ค่าใช้จ่าย ในการรดน้ำ ลงได้มาก และเป็นระยะที่ไม้มีการเจริญเติบโตดีที่สุดด้วย สำหรับ ระยะปลูก และจำนวน กล้าไม้ต่อพื้นที่ ควรมีระยะปลูกประมาณ 8 x 8 เมตร หรือประมาณ 25 กอต่อไร่ หลุมที่ปลูก มีขนาดประมาณ 50 x 50 x 50 เซนติเมตร

การใช้ประโยชน์ ทำกระบอกข้าวหลาม เครื่องจักสาน สร้างบ้านเรือน ทำกลอนหลังคา สานเป็นฝาหรือเพดาน หน่อ ไม้ นิยมรับประทาน มีรสขม

5.3 ไม้เหี้ยะ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Schizostachyum virgatum*

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไม้เหี้ยะ

ถิ่นกำเนิด -

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง เส้นผ่าศูนย์กลางลำ 3.5-8 ซม. ปล้องยาว 40-70 ซม. เนื้อลำบาง 3-5 มม. ลำอ่อนมีขนปกคลุมประปราย และมีนวลสีขาวเห็นได้ชัด บริเวณใต้ข้อ ลำแก่สีเขียวเข้ม แตกกิ่งขนาดเล็กจำนวนมากประมาณกลางลำ ขึ้นไป ใบรูปใบหอก รูปขอบขนานหรือรูปแถบ กว้าง 2-4 ซม. ยาว 10-30 ซม. กาบหุ้มลำสีเขียวอมเขียวถึงสีส้มเขียว มีขนสีขาวปกคลุม ขอบกาบบางและจะแห้งก่อนส่วนอื่น ใบยอดกาบรูปหอก ขอบมีกม้วนขึ้นด้านบนและพับลง การใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ ลำใช้ทำฟาก ทำฝาบ้าน งานจักสาน และปลูกประดับ หน่อไม้เหี้ยะนำมาทำอาหาร

5.4 ไม้ปล้องยาวเมืองน่าน หรือไม้เริม

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไม้ปล้องยาวเมืองน่าน หรือไม้เริม

ถิ่นกำเนิด ภาคเหนือ จังหวัดน่าน

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ที่มีปล้องยาวที่สุดในระบบของไม้ไผ่ วัดความยาวของปล้องได้ 1.40 เมตร จุดเด่นคือ เนื้อไม้เหนียว **ใบ:** ใบเดี่ยว เรียงสลับ 2 แถว ใบรูปหอก กว้าง 1.5-3 เซนติเมตร ยาว 8-20 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบคม ผิวใบด้านบนเรียบเป็นมัน สีเขียว ผิวใบด้านล่างหยาบ กาบหุ้ม ลำต้นหนาแข็ง ไม้แน่น ขีดลำต้น หลุดร่วงไปเมื่อแก่ ยอดกาบหนาแข็งมักมีขนคาย ทางด้านในมีติ่งกาบ เห็นชัดเจน ตอนปลายกาบตรงที่ต่อกับใบจะมีลื่นใบ

การใช้ประโยชน์ ใช้ประโยชน์ได้ดีในด้านจักสาน

5.5 ไม้ด้ามไม้กวาด

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไม้ด้ามไม้กวาด ไม้เติมจีน

ถิ่นกำเนิด -

แหล่งพันธุ์ จังหวัดน่าน

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ที่พบได้ในทางภาคเหนือของประเทศไทย บริเวณที่สูง อากาศเย็น มีลักษณะคล้ายไม้ต่างประเทศ ขึ้นเป็นกอแน่น เหง้าไม้ขยายตัวกว้างนัก กอแผ่ออกเหมือนพัด ลำตรงเฉียง ลำมีขนาดเล็ก เนื้อไม้บาง

การใช้ประโยชน์

- ใช้ทำด้ามไม้กวาด เป็นไม้ใช้สอยทั่วไป
- ใช้ปลูกประดับตกแต่ง จัดสวน

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไม้ด้ามไม้กวาด

6. สกุลไผ่ญี่ปุ่น (Phyllostachys)

เป็นไผ่ประเภทเหง้าลำเดี่ยว (monopodial clump) ขนาดเล็กถึงขนาด กลางสูง 3-20 เมตร ขึ้นเป็นลำเดี่ยวๆ กระจายห่างๆ มักพบร่อนตามยาว ลำบริเวณด้านเดียวกันกับที่เกิดตาหรือแตกกิ่ง และแตกกิ่งตั้งแต่กลางลำขึ้นไป กิ่งแตกตามข้อๆ ละ 2 กิ่ง ขนาดเท่าๆ กัน กาบหุ้มลำสีน้ำตาลมีปื้น หรือประสีน้ำตาลดำทั่วทั้งกาบ ใบยอดกาบกางออกหรือพับลง หูกาบและ ลิ้นกาบค่อนข้างเด่นชัด ส่วนมากมีขนยาวปกคลุม กาบหลุดร่วงง่าย เป็นไผ่ที่ ต้องการอากาศหนาวเย็น แต่สามารถปลูกในประเทศไทยได้ ไผ่ในสกุลไผ่ญี่ปุ่นที่ปลูกในสวนรวมพันธุ์ภายในศูนย์ฯ มีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่ ไผ่ลาย ไผ่โมโซ และไผ่เก้าดาว

6.1 ไผ่ลาย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phyllostachys sp.*

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไผ่ลาย ไผ่ญี่ปุ่น

ถิ่นกำเนิด ประเทศญี่ปุ่น

ลักษณะทั่วไป เป็นไผ่เหง้าลำเดี่ยว ขนาดเล็ก สูง ๓-๗ เมตร ลำตรงขึ้นรวมกันหลวมๆ หรือห่างกัน เส้นผ่าศูนย์กลางลำ 1-3.5 ซม. ปล้องยาว 15-35 ซม. เนื้อลำบาง ลำอ่อนมีไขหรือหนวสสีขาวปกคลุมบางๆ เห็นได้ชัดบริเวณใต้ข้อ ลำแก่สีเขียวเข้ม บริเวณเหนือข้อบวมป่อง แตกกิ่งค่อนข้างต่ำหรือเกือบตลอด ลำกึ่งมีลักษณะค่อนข้างแบนจำนวน 4 กิ่ง ใบสีเขียวสลับขาวตามความยาว ใบรูปขอบขนาน กว้างประมาณ 1-3.5 ซม. ยาว 7-20 ซม. กาบหุ้มลำ สีเขียวอมเหลืองและมีริ้วสีขาวสลับตามความยาวกาบ ปกคลุมด้วยขน สีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลอมม่วง ใบยอดกาบรูปใบหอกคล้าย ริมบั้นสีเขียวสลับ แล่ขาวตามความยาวใบ กางออกถึงพับลง

การขยายพันธุ์ โดยการแยกเหง้า

การใช้ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ และแนวรั้ว

6.2 ไผ่โมโซ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phyllostachys heterocycla* (Carr.) Mitford cv. Pubescens

ชื่อสามัญ Moso bamboo / *Phyllostachys edulis*

ชื่อเรียกในท้องถิ่น ไผ่ลำเดี่ยว ไผ่โมโซ

ถิ่นกำเนิด ประเทศจีน ไต้หวัน

ลักษณะทั่วไป ไผ่โมโซ เป็นไผ่ลำเดี่ยวชนิดหนึ่งในจำนวน 600 ชนิด และมีการใช้งานมากที่สุดในโลก โดยคำว่า MoSo เป็นภาษาญี่ปุ่น หมายถึง ไผ่ลำเดี่ยวชนิด *Phyllostachys edulis* แต่ปัจจุบันมีคนส่วนใหญ่ใช้คำว่า MoSo แทนคำว่าไผ่ลำเดี่ยวทุกชนิด และคำว่า *edulis* หมายถึง กินได้ (กินหน่อได้) และไผ่ชนิดนี้ เป็นหน่อไม้ที่ชาวจีนนิยมกิน และใช้ลำไผ่มากที่สุด

การขยายพันธุ์ โดยการเพาะเมล็ด

6.3 ไผ่เก้าดาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Guadua angustifolia* Kunth

ถิ่นกำเนิด เป็นไผ่ที่มีความแข็งแรงที่สุด มีถิ่นกำเนิดอยู่ในป่าเขตร้อนแถบอเมริกากลาง อเมริกาใต้ และแถบทะเลแคริบเบียน ในปัจจุบันนี้มีอยู่ประมาณ 38 ชนิด และได้นำเข้ามาปลูกขยายพันธุ์ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2555

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลักษณะของลำต้นกลม ตรง แข็งแรงทนทาน มีอายุอยู่ได้นานกว่า 100 ปีขึ้นไป ความสูงของลำต้นมีประมาณ 25-30 เมตร และมีเส้นผ่านศูนย์กลางลำประมาณ 6-9 นิ้ว กอไผ่ชนิดนี้จะเจริญเติบโตกระจายห่างกันพอดี โดยไม่ขึ้นรวมกันแน่นเหมือนไผ่ทั่วไป จึงทำให้เติบโตได้รวดเร็ว เนื่องจากไม่แย่งอาหารกันและได้รับแสงแดดอย่างเพียงพอ หน่อขนาดใหญ่และดก ไผ่เก้าดาวจะมีดอกออกมามีครั้งหนึ่งเมื่อมีอายุผ่านไปประมาณ 120 ปี ส่วนเมล็ดของไผ่เก้าดาว มีสีน้ำตาล ลักษณะจะคล้ายๆกับเมล็ดข้าว ไผ่ชนิดนี้จะเริ่มให้ผลผลิตเมื่อปลูกไปได้ประมาณ 4 ปี และเมื่อมีอายุประมาณ 6-7 ปี จะให้ผลผลิตประมาณไร่ละ 800-1,280 ลำ

การใช้ประโยชน์

เนื้อไม้มีความแข็งแรงทนทาน มีเสี้ยนไม้ใหญ่ แบ่งในเนื้อไม้มีไม้มากเหมือนไผ่ทั่วไป ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องมอด ปลวกและแมลงเข้าทำลาย เนื้อไม้มีความเหนียวและยืดหยุ่นได้ดี ทนทานต่อแรงแผ่นดินไหวได้ดีกว่าคอนกรีต เมื่อแห้งเนื้อไม้ก็จะไม่แตก จึงนิยมนำมาปลูกสร้างอาคารบ้านเรือน และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ มากมาย และต้นไผ่เก้าดาวยังมีประสิทธิภาพในการดักจับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ช่วยลดมลพิษจากชั้นบรรยากาศได้ดีมากอีก

ภาพประกอบ ลักษณะกอ และลำไผ่เก่าดาว

พันธุ์ไผ่ในศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดน่าน

ที่	ชนิดพันธุ์	การใช้ประโยชน์			หมายเหตุ
		ลำไม้	หน่อไม้	ประดับตกแต่ง	
	<u>พันธุ์ไผ่ท้องถิ่น</u>				
๑	ไผ่สีสุก	๒	๑		ทานหน่อ ก่อสร้าง จักสาน
๒	ไผ่บงคาย	๑	๒		จักสาน ค้ายัน หน่อทานได้
๓	ไผ่บงดำ (ไผ่บงป่า)	๑	๒		จักสาน ค้ายัน หน่อทานได้
๔	ไผ่หอบ (ไผ่รวกคด)	๑			จักสาน
๕	ไผ่เขี้ยว (ไผ่กำยาน)	๑			ก่อสร้าง ค้ายัน
๖	ไผ่เหลื่อง (ไผ่ขางคำ)			๑	
๗	ไผ่เลี้ยง (ไผ่ขางดำ, ขางไฟ)	๑		๒	เฟอร์นิเจอร์ ก่อสร้าง ประดับ
๘	ไผ่หก	๒	๑		หน่อต้มอัดปิ้ง
๙	ไผ่ขางนวล (ขางป่า)	๑	๒		ไม้ตะเกียบ ไม้ฟาก ทานหน่อ
๑๐	ไผ่ขางดำ (ขางหวาน)		๑		หน่อรสชาติดี
๑๑	ไผ่ขางยะ (ขางบ้าน)	๑	๒		ไม้ค้ายัน ทานหน่อ
๑๒	ไผ่ไร่	๒	๑		ทานหน่อ ไม้ค้ายัน
๑๓	ไผ่ไร่ล่อ		๑		
๑๔	ไผ่บงเลื้อย	๑			ตอกมัดของ จักสาน
๑๕	ไผ่ข้าวหลาม	๑			กระบอกข้าวหลาม จักสาน
๑๖	ไผ่เฮี้ยะ	๑			จักสาน
๑๗	ไผ่รวกดำ (น่าน)	๑			ประมงทะเล ก่อสร้าง ค้ายัน
๑๘	ไผ่รวก	๑			ก่อสร้าง ค้ายัน
๑๙	ไผ่เป๊าะ		๑		ผลิตหน่อไม้นอกฤดู
๒๐	ไผ่ปล้องยาว (ไผ่เริม)	๑			จักสาน
๒๑	ไผ่คายหวาน		๑		

ที่	ชนิดพันธุ์	การใช้ประโยชน์			หมายเหตุ
		ลำไม้	หน่อไม้	ประดับตกแต่ง	
	<u>พันธุ์ไม้ต่างท้องถิ่น</u>				
๒๒	ไผ่กิมชุง		๑		หน่อตก
๒๓	ไผ่สีจู้		๑		
๒๔	ไผ่น้ำเต้า			๑	
๒๕	ไผ่เลี้ยงรับประทานหน่อ		๑		
๒๖	ไผ่บงหวานเมืองเลย		๑		
๒๗	ไผ่ตงเขียว	๒	๑		ทานหน่อ เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ ทานหน่อ เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ ประดับตกแต่ง เฟอร์นิเจอร์
๒๘	ไผ่ตงดำ	๒	๑		
๒๙	ไผ่ยักษ์ (ไผ่ช้าง)	๑	๒		
๓๐	ไผ่หมาจู		๑		
๓๑	ไผ่ซางหม่น	๑	๒		
๓๒	ไผ่ลาย			๑	ตะเกียบ เฟอร์นิเจอร์ ทานหน่อ
๓๓	ไผ่ทอง			๑	
๓๔	ไผ่ด้ามไม้กวาด	๒		๑	
๓๕	ไผ่โมโซ(ไผ่ลำเดียว)	๑		๒	

การใช้ประโยชน์ : พิจารณาเรียงลำดับความสำคัญจาก ๑ , ๒ และ ๓ ตามลำดับ(มากไปน้อย)

บรรณานุกรม

- สุทัศน์ เล้าสกุล สภลท์ บุญเสริมสุข และสราวุธ สังข์แก้ว ๒๕๕๗. ไฟในสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์. สำนักวิจัยและพัฒนาป่าไม้, กรมป่าไม้.
- ประเสริฐ แก้วอินัง , ๒๕๕๔, เอกสารประกอบการฝึกอบรมอาชีพ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร การส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ
- รุ่งนภา พัฒนวิบูลย์ บุญฤทธิ์ ภูริยากร และวลัยพร สติติวิบูรณ์. ๒๕๔๔. ไม้ไฟในประเทศไทย. สำนักวิชาการป่าไม้, กรมป่าไม้.
- ประเชิญ สร้อยทองคำ, ๒๕๔๗, การปลูกและจัดการสวนไฟในการพัฒนาทรัพยากรไม้ไฟอย่าง ยั่งยืน, กรมป่าไม้ และองค์การป่าไม้เขตร้อน ระหว่างประเทศ